

Татјана СЕГЕДИНЧЕВ
архивски саветник
Историјски архив Суботица

О ЕВИДЕНЦИЈАМА И ВОДИЧИМА У АРХИВСКИМ УСТАНОВАМА

САЖЕТАК: У архивским установама води се више врста евиденција. Евиденције се разликују по структури података које су заступљене у њима. Колико су оне значајне и колико се користе приликом израде научноистраживачког и информативног рада, показало се у пракси. Архив у Суботици издао је две свеске Водича по Упутству за израду водича за архиве у Војводини, који је усвојила Редакција Водича кроз архивску грађу Србије. Као основа за писање књиге послужиле су поменуће евиденције.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: досијеи, сумарни инвентари, водичи, регистратурски материјал са роком чувања, архивски фондови, евиденције о корисницима

УВОД

Архивске установе обављају послове који су за њих предвиђени по Закону о архивској грађи и архивској служби.¹ По члану 32 овога закона архиви су установе „које евидентирају, преузимају, чувају, сређују, обрађују, објављују архивску грађу и омогућују њено коришћење за научноистраживачки, стручни и образовно-васпитни рад и за друге потребе које су од интереса за друштвену заједницу, државне органе, радне и друге организације, радне људе и друге грађане.“ У законским прописима се међу пословима који се у архивима обављају на првом месту истиче вођење евиденција ималаца регистратурског материјала, вођење евиденција архивске грађе и регистратурског материјала који се налази код ималаца, преузимање архивске грађе, вођење књиге пријема и општег инвентара архивске грађе и друго.²

¹ Закон о архивској грађи и архивској служби САПВ, стручна упутства и објашњења, Архив Војводине, Сремски Карловци, 1974, 1.

² Исто, члан 37.

Евиденције које се воде у архивима подељене су на:

1. Општа информативна средства евиденција о архивској грађи (књиге пријема, општи инвентар, досијеи фондова и збирки, прегледи фондова и збирки, водичи, топографски показивачи, водич кроз депо, попис раритета);
2. Евиденције о научноинформативним средствима (водич, сумарни, аналитички инвентар, регеста и каталог);
3. Информативна средства евиденција о заштити и коришћењу (евиденције заштите архивске грађе и регистратурског материјала ван архива, евиденције о смештају, евиденције о снимљеној архивској грађи, евиденције о коришћењу и евиденције о техничкој заштити).

Сва ова средства информишу о архивској грађи, једино се разликују по структури података који су у њима заступљени, и по томе да ли служе у оперативне сврхе приликом свакодневног рада или за информисање корисника и истраживача.³

Нешто другачију поделу даје у свом научноистраживачком раду Средоје Лалић, где су евиденције које се воде у архивима подељене на:

1. Евиденције о архивској грађи (о фондовима, збиркама, архивским документима, личним и породичним фондовима);
2. Евиденције научноинформативних средстава о архивској грађи;
3. Евиденције о књижном фонду библиотека у архивима (каталози периодике, стручни каталог публикација из области архивистике, каталог публикација насталих на основу архивске грађе);
4. Евиденције о коришћењу архивске грађе.⁴

Евиденције се употребљавају као извори информација при писању стручног рада из области архивистике или приликом писања научноистраживачког рада. Задатак научноинформативних средстава јесте да пруже што сажетију, комплекснију и објективнију информацију о садржају архивске грађе, фондова и збирки.⁵

³ Богдан Лекић, *Архивистика*, Београд 2006, 164.

⁴ Средоје Лалић, *Средства евиденције и информације и њихово повезивање у јединствени систем*, Архивски преглед, Београд, 1974, 21.

⁵ Богдан Лекић, *Архивистика*, Београд 2006, 172.

Написане књиге водича кроз фондове и збирке архива обједињавају на једном месту низ података из евиденција, због тога је и неопходно радити на њиховој изради.

О ЕВИДЕНЦИЈАМА У АРХИВУ СУБОТИЦЕ

Почетак вођења евиденција везује се за године када су настала прва упутства о забрани уништења архивске грађе, након Другог светског рата. Након доношења првога правног акта о заштити културних добара, 20. фебруара 1945. године,⁶ архиве су стављене под заштиту државе, и тада почиње прикупљање података о архивској грађи. Акцију прикупљања података је спроводило Одељење за просвету Главног народноослободилачког одбора Војводине путем окружних и среских народноослободилачких одбора. Вршио се попис и евидентирање архиве која је издвојена као неупотребљива хартија.⁷ Појединачни прописи⁸ и упутства о заштити докумената прерашће у организовани вид заштите одлуком од 2. новембра 1946. године, којом је образовано девет архивских подручја у Војводини. За архивског руководиоца у Суботици је именован Блашко Војнић Хајдук 1947. године.⁹ Његово именовање представљаће и почетак рада архивске службе на поменутом простору.¹⁰ Од те године потичу сачувани писани извештаји о раду, који су се слали на захтев Одељења за просвету и културу Главног извршном одбору у Новом Саду.¹¹ Све до 1957. године вођење евиденција ће бити неуједначено, а тада је донето Упутство о инвентарисању архивске

⁶ Средоје Лалић, *Архивска служба у САП Војводини 1944–1975*, Сремски Карловци 1984, 9.

⁷ Исто.

⁸ Истражујући у Архиву Суботице о подацима који се доносе на доношење првих прописа из области заштите, чувања и руковања архива наишли смо на више докумената, као нпр.: у фонду Градски народни одбор 1944–1955, из 1945. године: о руковању архивом и шкартирању, о јавнобележничким архивама њиховом обезбеђењу и смештају; из 1946. године: о архивама у државним предузећу и чувању, архиве приликом шкартирања и издавања докумената од културно-историјског значаја, о сакупљању архивске грађе. Прописи су се односиле на више области рада који се у архивима обављају.

⁹ Татјана Сегединчев, *Прейходних седам деценија у архиву*, Наших првих 70 година, Суботица, 2017, 5.

¹⁰ Историјски архив Суботица, Градски народни одбор, Просветни одељак, и. б.1556, омот број 3. (ИАСу, ГНО).

¹¹ Интересантно је поменути да се у овом периоду прво пописују архиве. Тако је до краја 1947. године утврђено да на територији АП Војводине има 377 архива, који су категорисани као: архиве бивших жупанија, градске архиве, судске архиве, црквене архиве, школске архиве, архиве разних јавних установа, приватне архиве.

грађе у архивима у НРС,¹² чиме почиње једнообразно вођење основних средстава евиденције: улазног и сумарног инвентара.

Евиденције које се воде у Историјском архиву Суботице могу се поделити у више категорија.

I

Прва група су општа информативна средства евиденција о *архивској грађи*. Из ове групе евиденција се воде:

- Књига пријема архивске грађе – Улазни инвентар (на рачунару), који се води по обрасцу О-2 од 1998. године у електронском облику;
- Општи инвентар (на рачунару), који се води по обрасцу О-1, где се подаци уписују по категоријама;
- Улазни инвентар у облику књиге (који је задржан упоредо са електронском верзијом), води се у Архиву Суботице од 1949. године. У књигу се уписују следећи подаци: редни број, број пријема и датум пријема, назив фонда, година „од-до“, информација од кога је материјал примљен, где је био смештен до преузимања, количина, врсте материјала и степен сређености, место фонда у депоу, откуп, поклон, вредност, ознака групе у коју се фонд сврстава и примедба;
- Регистар фондова¹³ и збирки за Суботицу у облику књиге, где се уписују подаци: редни број, назив, седиште и граничне године, шифра гране делатности и примедба. Уз овај регистар се води и абecedни индекс фондова;
- Досијеи фондова и збирки;
- Топографски регистар (водич за фондове и збирке у архиву), у који се уписује ново стање у депоима. Ова евиденција води се у електронском облику.

Поред ових евиденција води се и евиденција по обрасцу Р-1 (образац чији се подаци шаљу Архиву Србије од 1997. године). Из овога обрасца подаци се уврштају у податке централног регистра.

У архиву се још задржало вођење евиденција и на некада употребљаваним рубно бушеним картицама, јер су се у пракси више пута показале као корисне.

¹² Службени гласник НРС број 18/1957.

¹³ Архивско веће при Архиву Србије, Стручна упутства и препоруке Архивског већа, Архив Србије, Београд, 1974.

II

Друга група су евиденције о *научноинформативним средствима*.

Оне се не воде посебно, већ се ове евиденције исказују код уписивања података у досијеима фондова, код писања историјских белешки код појединих фондова. Такође се уписују подаци и на задржаним картицама. Ови подаци се воде летимично, непотпуно, више за интерну употребу и статистику, без обрасца и форме. Тако нпр. у досијеу фонда Сенат града Суботице 1918–1941. у досијеу где се уписује садржај досијеа наилазимо на податке о израђеним аналитичким инвентарима из овога фонда, а који су урађени за поједина одељења. Још постоји податак о текстовима који су настали на темељу грађе два одељења овога фонда – Економског и Физиката.¹⁴

III

Трећа група су *информативна средства о евиденцијама* о коришћењу архивске грађе, микрофилмовању, дигитализацији грађе.

О коришћењу архивске грађе се води:

- Матична књига корисника архивске грађе (уписују се редни број, презиме и име, занимање, место и година рођења, држављанство, број личне карте, адреса сталног пребивалишта, адреса привременог боравишта за странце, тема, датум дозволе за коришћење архивске грађе, примедба);
- Картон корисника;
- Картон коришћења архивских фондова и збирки, (уписују се година, број, датум издавања грађе, презиме и име корисника, назив фонда или збирке и сигнатура, инвентарна јединица);
- У листовима – књига реверса издате архивске грађе, о корисницима и о истраживачким данима (води се за месец и годину).

¹⁴ ИАСу, Сенат града Суботица 1918–1941, досије фонда, садржај досијеа. Летимичним прегледом уочавамо да су теме крајње разнолике и да су написане на основу докумената овога фонда. Навешћемо неколико наслова: „Паркови, дрвореди и шуме Суботице почетком 20. века“, „Пчеларство као уносна грана привреде почетком 20. века“, „Виногради као насеља суботичке околине“, „Песак“, „Суботички добошари“, „Браћа Владислав и Јован Манојловић“, „Уређење града виђено очима Косте Петровића“, „Један обичан дан на Палићу“ (историја Палића кроз документе: Палићки парк – гости Палића – Палићки кућни ред).

За сваку врсту евиденција утврђена су упутства о вођењу посебно, па се оне по прописаним упутствима и воде. Средоје Лалић у свом раду из сада већ далеке 1974. године помиње да је једнообразно вођење евиденција и научноинформативних средстава у Војводини утврђено за:

- „1. Регистар архивских фондова и збирки;
2. Номенклатуру архивских фондова и збирки;
3. Радни картон архивског фонда – збирке;
4. Сумарни инвентар;
5. Централни каталог;
6. Матична књига корисника архивске грађе;
7. Картон корисника архивске грађе;
8. Картон коришћења архивског фонда – збирке;
10. Досије архивског фонда-збирке.¹⁵“

У нашем архиву се води и неколико евиденција које нису типске, као што је књига евиденције инвентара микрофилмова и попис дигитализоване грађе.

Књига **евиденције микрофилмова** садржи следеће податке: редни број, датум пријема, сигнатуру, назив фонда или збирке, годину, податке о сопственику, број снимака и напомену. Књига се водила од 1982. до 2010. године. Књига је престала да се води када је почела дигитализација докумената. У овој књизи има 249 бројева, који садрже 77.020 снимака.

Попис **дигитализоване архивске грађе** чува се у електронском облику. Постоји индекс дигитализованих предмета, који се уписују у програму Excel. До 2014. године има 13.187 уписа. Попис се наставља и даље.

IV

Следећа група евиденција које се воде су евиденције о **књижном фонду библиотеке** у архиву. Постоје инвентарске књиге библиотечког материјала, а постоје израђени именски и предметни каталог на српском, мађарском и страним језицима, и тематски индекс за часописе који се у овој библиотеци чувају.

¹⁵Средоје Лалић, *Средства евиденције и информације и њихово повезивање у јединственом систем*, Архивски преглед 1–2, Београд 1974, 24.

Књига инвентара за монографска издања садржи податке: редни број, име писца, наслов дела, издање, место, годину, повез, књижару, како је књига набављена, сигнатуру и напомену. Уз књигу се води каталог.

Књига инвентара за периодичку садржи: редни број, датум завођења, назив, језик, годиште часописа, напомену, сигнатуру. Уз ово иду и каталози.

Индекс за периодичку се води на српском и мађарском језику.

Закључујемо да су архивске евиденције разнолике и да је њихов број импозантан. Поред поменутих „конвенционалних“ евиденција могу се водити и „неконвенционалне“ евиденције, у којима се излажу карактеристике архивске грађе у погледу теме, структуре, хронологије, места или аутора.

Решења – израда регистара у пракси

Желећи да архивску грађу што више приближимо истраживачима, а и да олакшамо посао при пружању података из ње, у архивима често прибегавамо изради помоћних евиденционих средстава. Евиденције могу бити различитих врста: од оних које користе запослени у архивима, до оних појединачних који сами архивисти воде и израђују приликом рада на архивским фондовима или збиркама. Најчешће су то пописи сигнатура за интересантне документе на које наилазимо приликом рада, и који су изабрани по субјективним критеријумима. Колико је значајно водити овакве пописе докумената показала је пракса дуго низ година.

Намера нам је да у овом раду прикажемо неколико регистара који су настали приликом сређивања архивских фондова, што може бити од користи приликом будуће обраде архивских докумената.

Приликом рада на архивском фонду правили смо регистре код фондова:

- **Ф. 68 Градски народни одбор Суботица – Суботица (1944–1955), 1944–1958;**
- **Ф. 468 Скупштина општине Суботица (1966–?), 1966–2007;**
- **Ф. 483 Срески народноослободилачки одбор – Суботица (1945), 1945.**

Код ових фондова израђена су два тематска и један општи регистар или индекс.

Тематски регистри

Код фонда 68 – Градски народни одбор Суботица – Суботица (1944–1955), 1944–1958 израђен је тематски регистар. Код првога наведенога фонда регистар је израђен ради лакшег сналажења у архивској грађи. Тема се сама издвојила јер је била ограничена на учеснике овога чина. Постојање овога регистра олакшава истраживање у ужем смислу, а такође и при тражењу података који се на ову тематику односе. У оквиру овога фонда чувају се документи који се односе на пријаве за издавање радничких књижица. Из ове групе предмета издвојена су лица (документи) који су били учесници светских ратова (ИИП светски рат) и сва лица која су била интернирана или у логорима.¹⁶ За ова лица је сачињен абecedни регистар и издвојени су предмети у 5 архивских кутија за трајно чување. У регистар су уписана лица која су била интернирана или су била заточена у логорима. Најчешће су то били логори у Мађарској или Немачкој. Било је и лица на принудном раду, а осим тога за свако лице уписан је податак о временском распону боравка у логору или у рату. У регистар је уписано 1309 лица.¹⁷

Код фонда 468 - Скупштина општине - Суботица (1965-?), 1966–2017 израђује се нека врста индекса или пописа за грађевинске дозволе које су издаване приликом изградње разних стамбених или пословних објеката у граду. На основу ових уписа проналажење података је увелико олакшано јер се ови подаци користе свакодневно. Велики број странака путем захтева који се свакодневно упућују Архиву користи ову документацију. Како постоји велика количина ове врсте документације, оваква врста пописа је врло драгоцен. Ови регистри су се израђивали уз сређивање архивске грађе, а то се показало као најбољи и засада једи начин за њихову израду. Израђени су регистри за године: 1966, 1967, 1968, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976 и 1977.¹⁸ Листови на којима се уписују подаци имају седам рубрика, и то су: редни број, назив објекта, место градње, улица и кућни број, број катастарске честице, инвеститор, назив пројектанта, број и година пројекта, и сигнатура.¹⁹

¹⁶ ИАСу, ГНО (1944–1955), Сумарни инвентар, Увод, 7. Помињу се логори, затвори и државе где су лица била у заробљеништву или интернирана. Логори су следећи: Аушвиц, Шарвар, Кремс, Лангенбилау, Петерсвалдау, Ејнштајнбург; затвори: Кремс, Боденвајзе, Хамбург, Нађкањижа, Бачка Топола, Суботица, Апатин, Бач, Београд, Нови Сад, Сегедин; државе где су лица била затворена су: Мађарска, Немачка, Аустрија, Албанија, Русија, Грчка, Румунија, Француска, Пољска.

¹⁷ ИАСу, ГНО (1944–1955), Индекси логораша и учесника светских ратова.

¹⁸ ИАСу, Скупштина општина Суботица (1966–?), регистри.

¹⁹ Исто.

Општи регистар

Код фонда 483 - Срески народноослободилачки одбор - Суботица (1945), 1945. израда регистра била је условљена временском ограниченошћу на једну послератну годину. За сачуване предмете израђен је абecedни регистар. До броја I/99 уписан је сваки предмет, а касније су уписани само значајнији и интересантнији предмети.²⁰

Израђени регистри код ових фондова спадају у регистре ужег домена, који приказују врсту грађе која је предметно или временски одређена. Грађа се односи на једну тему – бивше логораше, грађевинске дозволе или на дешавања и догађаје у једној години (1945).

Израђени регистри не представљају изворе који ће нам пружити нека шира обавештења попут аналитичких инвентара или регеста. Њихова основа је пружање основних појмова о архивској грађи. Они не пружају шира обавештења. Њихов основ чине појмови садржани у архивској грађи.²¹ Ови битни елементи (подаци) које садрже јесу права помоћ приликом научноистраживачког рада или приликом рада у архиву са корисницима. Рекли бисмо да, без обзира да ли се ради о типским или неконвенционалним, општим или личним, регистри представљају праве драгоцености у архивској пракси. Без обзира на шароликост или евентуалне недостатке, регистри су вишеструко корисни. Због свега тога их треба израђивати што чешће.

О ИЗРАДИ ВОДИЧА

Водичи спадају у најважнија евиденциона и научноинформативна средства. Водичи омогућавају сагледавање свих архивских фондова и збирки једнога архива на најлакши и најбржи начин. Због тога је и битно да их архиви имају. У њима су на једном месту исказани подаци за сваки архивски фонд. Помоћу њих се утврђује вредност и врста докумената који се налазе у неком архиву.

Приликом израде нашега Водича кроз архивске фондове и збирке показало се на примеру колико је важно да евиденције буду усаглашене а подаци у постојећим евиденцијама тачни.

²⁰ ИАСу, Срески НОО Суботица, 1945, Сумарни инвентар, Увод, 2.

²¹ Љубодраг Поповић, *Регистри као део информативног система*, Архивски преглед 1–2/1988, Београд, 1989, 73.

Између евиденција архивске грађе и стварног стања архивске грађе постоји честа неусаглашеност. Евиденције често нису потпуне или су подаци о архивској грађи измењени, па је потребно извршити ревизију и ажурирање код више евиденција које се односе на неки фонд или збирку.

Неусаглашеност података доводи до отежане употребе докумената или лутања приликом истраживања. Спорије се долази до тражених података, било да се ради о корисницима архивске грађе, истраживачима или запосленим лицима. Посебна треба нагласити колика је важност података који настају на терену у регистратурама за каснији рад са том документацијом по преузимању у архиве. Због свега тога се треба трудити да уписани подаци буду што прецизнији и тачнији.

Подстакнути радом на изради водича кроз архивске фондове у Архиву Суботице, увидели смо од коликог су значајне тачне евиденције о фондовима,²² јер су препреке при изради Водича управо настајале када су оне биле непотпуне, нетачне или превазиђене. Приликом попуњавања образаца за поједине фондове дешавало се да су подаци различити у обавештајним средствима архива – у досијеима фонда, сумарном, аналитичком или обрасцу општег типа.²³ Због тога смо морали да проверавамо и ажурирамо податке. Најчешће су то били подаци о количини, годинама стваралаца грађе или сређености фонда. Том приликом као најтачнији написани су се показали подаци у сумарним инвентарима.²⁴

Писање књиге Водича показало је²⁵ да је за писање и израду овакве врсте научно-обавештајног средства потребно много више од датог Упутства²⁶ за писање. Сачињено Упутство представља смерницу и путоказ, као и оквир и форму како књига треба да изгледа, али је писање садржаја много захтевније јер захтева одговор на некад и врло комплексна питања.

²² Водич кроз архивску грађу Србије, Водич кроз архивске фондове за архиве у Војводини, Водич кроз архивске фондове Историјског архива Суботица XVIII/1 (приредили Татјана Сегединчев и Зоран Вељановић), Суботица, 2012.

²³ Зоран Вељановић, Татјана Сегединчев, *Водич кроз архивске фондове за архиве у Војводини*, Нови Сад – Суботица, 2014, 70.

²⁴ Исто.

²⁵ Зоран Вељановић, Татјана Сегединчев, *Scriptura de Archivo*, Архивски гласник, информативни билтен друштва архивиста Србије, број 6, Београд, 2009, 22–24.

²⁶ Упутство за израду Водича за архиве у Војводини који је усвојила Редакција кроз архивску грађу Србије 26. 12. 2002. године. Саставни делови овога Упутства су упутства за архиве на ужој територији Србије и Војводине. Редакција је вршила измене у упутствима, па је тако наш Водич израђен по упутству од 20. 06. 2007. године, које је донето на основу чл. 20 Правилника о раду Редакције кроз архивску грађу Србије.

Приликом писања²⁷ сусретали смо се са различитим питањима из домена о техничким подацима, о историјској белешци, о ревизији фонда, а при томе је требало дати податак о садржају грађе, историјату ствараоца фонда или историјату самога фонда.

Радећи по Упутству на израду Водича, закључили смо да су постојали делови који су се писали лакше, и други, који су се писали теже. Једноставнији је био онај део који се односио на основне податке о фонду – тј. на количину архивске грађе, језик, степен сређености, информативна средства и категоризацију фонда. Веће тешкоће у писању су наилазиле у писању онога дела који је требао да пружи податке о историјату ствараоца фонда, његовој историји и изменама које су настајале услед промена закона, територијалних надлежности, подручја деловања или промена друштвеног уређења.

Тако смо, листајући неке белешке о фонду,²⁸ уочили да су оне написане са мало података који су се захтевали у опису. Недостајали су и информативни подаци који би истраживачима пружили неке смернице у истраживању. Постоји више разлога због чега белешке израђене у ранијим временима нису искаживале све елементе у садржају који се траже. То је вероватно било недовољно стручно знање и образовање радника који су радили на сређивању грађе, недостатак прецизних упутстава или недовољно сачувана грађе која је коришћена. Ове непотпуне белешке отежавале су израду и одговарање на одређена питања.

Допунска истраживања вршили смо и код дела који се односи на историјат ствараоца фонда. По Упутству, у овај део се уноси датум оснивања фонда (са навођењем аката који су то пропатили), задаци, функције и надлежности ствараоца, реорганизације које су вршене и промене назива ствараоца, организациона структура и промене у њој, датум престанка рада ствараоца и назив правног следбеника ако га има.²⁹

Искуство наше редакције у архиву Суботице је показало да су се приликом израде постављала многобројна питања на које је требало одговорити. Показало се да је готово сваки сегмент описа доносио неку дилему. Та-

²⁷ Архив Суботице је издао две књиге водича по новом Упутству за писање из 2002. године, прву књигу Водич кроз архивске фондове Историјског архива Суботица XVIII/1 (приредили Татјана Сегединчев, Зоран Вељановић), Суботица, 2012. и другу, Водич кроз архивске фондове Историјског архива Суботица XVIII/2, Суботица, 2015.

²⁸ Мисли се на белешке о фонду које се налазе у досијеима фондова, а које су настале у време сређивања појединих фондова у времену развоја архива и архивске службе у Суботици.

²⁹ Зоран Вељановић, Татјана Сегединчев, *Водич кроз архивске фондове за архиве у Војводини*, Нови Сад – Суботица, 2014, Упутство, 83–98.

ко је било више верзија текста које су исправљане. Због дужине текста наводимо само пример из једног дела рада који се односи на податке о фонду – а тиче се питања метраже – где су вршене корекције. Прегледом досијеа фондова је утврђено да код одређеног броја фондова постоји потреба за шкартирањем докумената са регистратурским роком чувања. Том приликом је код фондова извршено шкартирање.

Шкартирање докумената којима је истекао рок чувања урађено је, на пример, код фондова:

1. Ф. 113 – Дирекција Државног житног фонда „База“ – Суботица (1948–1950), 1947–1952, у количини од 1, 08m;

2. Ф. 114 – Угоститељско предузеће „Јагње“ – Суботица (1948–1955), 1949–1955, у количини од 0,24m;

3. Ф. 121 – Среска трговинска комора – Суботица (1952–1962), 1952–1962, у количини од 0,96m.³⁰

Након извршеног шкартирања код свих евиденција које се воде, ажурирани су подаци. Овако ажурирани подаци најпре у евиденцијама тек сад су могли послужити као основ за писање Водича као научно-обавештајног средства. Баш због тога што се први сусрет са информацијом о грађи коју садржи један фонд одвија путем читања овога научно-обавештајног средства, он мора да буде што прецизније написан, поготово што то може утицати на ток каснијег истраживања. Осим података који се односе на истраживање политичке, културне или економске историје, водичи се користе приликом израде евиденција, статистика и инвентара архивске грађе. Због тога приликом писања треба размишљати о два аспекта:

- Текст треба да одговори на ставке које се наводе у Упутству за писање;
- Текст треба да одговори на већину питања која би истраживача интересовала приликом истраживања одређене теме.

³⁰ ИАСу, Среска трговинска комора – Суботица (1952–1962), Сумарни инвентар фонда.

ЗАКЉУЧАК

Од времена доношења јединствених прописа у архивима се води више врста евиденција које су општеприхваћене и заступљене. Показатељ значаја вођења евиденција у установама је њихово свакодневно коришћење. Код писања књига Водича оне су основни извори информација. Под претпоставком да су фондови сређени и да су израђена научноинформативна средства о њима, као и прецизне евиденције, израђују се Водичи. Искуства при раду су показала начине проналажења решења којима се може олакшати и скратити пут истраживачима и корисницима архивске грађе. На основу овога закључујемо да јединствен и целовити информациони систем у архивима чине појединачне евиденције и научноинформативна средства. Задаци архивистике, потребе науке и искуства при раду одређују профил рада информативне службе у архивима.

У време када пред архиве стижу све већи захтеви у погледу информација на које треба да дају одговоре, сматрамо да су књиге водича изузетно потребне као научно-обавештајна средства. Њихово постављање, уколико су написани, на онлајн³¹ коришћење представља најсавременији и најдоступнији начин пружања одговора корисницима на многобројна затражена питања.

³¹ Историјски архив у Суботици је своје Водиче (Водич број XVIII/1 и XVIII/2) поставио на интернет, па се тако претраживање података може вршити на адреси:

http://www.suarhiv.mycpanel.rs/files/olvaso_2016/vodici/Vodic-kroz-arhivske-fondove-Istorijskog-arhiva-Subotica-XVIII-1.pdf, као и

http://www.suarhiv.mycpanel.rs/files/olvaso_2016/vodici/Vodic-kroz-arhivske-fondove-Istorijskog-arhiva-Subotica-XVIII-2.pdf. Коришћење је могуће на српском и мађарском језику.

Tatjana SEGEDINČEV

ABOUT RECORDS AND GUIDES IN ARCHIVES

Summary

Since there are singular Regulations in Historical Archives, several types of general records are kept. The importance of these records is shown by the frequency of their usage. The Guides through Archival material are based on the mentioned records. These Guides are created when certain conditions are met, such as the fonds being described and arranged and have informational aids and precise records. The experience has demonstrated that records and Guides help a great deal in finding solutions to making research more efficient. We can conclude based on this that the singular records and informational aids make a unique and complete informational system in Historical Archives.

The task of archival science, needs and experiences in work determine the profile of informational services in Archives.

The Historical Archives are expected to provide more information and service these days, so we consider the Guides to be a much needed informational aid. Their availability online and online usage enables this even more.